

Bursa Nükleer Karşıtı Platformu İhale İptal Edilsin!

Bursa Nükleer Karşıtı Platform (BNKP), nükleer yarışmada tek teklif gelmesine rağmen sürecin devam ettirilerek, fiyat teklifinin açılmasını, tüm Türkiye'de eşzamanlı düzenlenen basın açıklamaları ile protesto etti. Basın açıklaması, Bursa NKP Sekreteryası Elektrik Mühendisleri Odası Bursa Şubesi Yönetim Kurulu Yazmanı Remzi Çınar tarafından okundu.

AKP Hükümeti, enerji alanında yarattığı yatırımsızlık, pahalı enerji ve enerji yoksulluğu sorunlarına nükleer tehlikeyi de eklemekte ısrar ediyor. İhaleye tek firma katılmış olmasına rağmen sürecin devam ettirilmesi, ne hukuka, ne devlet ihale geleneğine, ne hükümetin kendisinin çizdiği çerçeveye, ne Türkiye'nin ekonomik ve enerji alanındaki çıkarlarına uygundur. Adına yarışma denilen ihalede öncelikle "yarışmacı" yoktur. Tek oyunculu bir yarışma mümkün müdür? Öncelikle usul işlemleri açısından gerekli olan belgelerin inceleneceği aşamada tek firma katılımı nedeniyle zaten iptal edilmesi gereken ihale süreci devam ettirilmiş, Türkiye Atom Enerjisi Kurumu'nun (TAEK) nükleer enerji yanlısı kişiler ve bilim adamları tarafından bile eleştirilen 9 maddelik ölçütlerine göre teknoloji onayı verilmiştir. TAEK'in hızla nasıl onay verebildiğini anlayamadığımız bu teknolojiyi Rus şirketi Avrupa'ya kabul ettirebilmek için Fransız Areva, Bulgar şirketi ile kurduğu konsorsiyuma Alman RWE'nin de desteğini sağlamış olmasına rağmen halen Bulgaristan Belene Nükleer Santral Projesi için 1 yıldır AB Enerji Komisyonu'ndan lisanslama sürecini tamamlayamamıştır. Gelinen noktada fiyat teklifi açılmaya çalışılmaktadır. Oysa çıkardıkları yasada dahi "Alınan teklifler TETAŞ tarafından bu kanun ve çıkarılacak yönetmelik hükümleri çerçevesinde değerlendirildikten sonra en uygun teklif belirlenerek, ilgili şirketle sözleşme imzalanmasına izin alınmak üzere Bakanlar Kurulu'nun onayına sunulur" denilmektedir. Görüldüğü gibi teklif değil, tekliflerden söz edilmektedir. Oysa ortada teklifler yoktur.

Yapılmaya çalışılan yalnızca hukuka aykırı bir uygulama değil, ülke geleceğini tehlikeye atan siyasal bir karardır. Bu kararın hukuki boyutu dışında yer seçiminden, enerjide dışa bağımlılık sorununa kadar uzanan tartışmalı birçok boyutu bulunmaktadır. Daha temel nokta ise tehlikeye atılan canlı yaşamıdır. Nükleer enerji teknolojisinin çok dikkatli uygulanması ve ciddi güvenlik harcamaları yapılmasını gerektirdiği nükleer enerji savunucularının da söylediği bir gerçektir. Rus VVER tipi nükleer santral teknolojisi kendisini kanıtlamış bir teknoloji olmadığı gibi bu teknolojinin araştırma ve geliştirmesinden sorumlu bilimciler tarafından yapılan yayınlarda (ATOMIC ENERGY VOL.104 NO.1 2008) bile teknolojik ve güvenlik açısından zaafılar kabul edilirken, ciddi bir çözüm önerisi dahi sunulmamaktadır. VVER 1200 teknolojisi ile kurulması planlanan Bulgaristan'daki santral için AB Enerji Komisyonu 1 yıldır onay veremezken, bu konudaki yetkinliği ayrıca tartışma konusu olan TAEK 2.5 ay içinde nasıl onay verebilmektedir? Kaldı ki aynı bölgede santral kurmak üzere 1980'lerde çalışma başlatılan Bulgaristan'da bu santrale ilişkin ihale süreci 2005 yılında başlatılmış ve 3 yıldır süreç devam etmekteyken; AKP Hükümeti'nin 1 yıldan kısa bir zamanda ihaleyi sonuçlandırma telaşı nasıl açıklanabilir? Nükleer enerji üretiminde sorun yalnızca nükleer kaza anında ya da

radyasyon sızıntısı anında ortaya çıkmamaktadır. Elbette nükleer santralin kurulacağı yerin kullanılamaz ve insanların giremeyeceği bir bölge haline dönüşme tehlikesinin yanında sürekli olarak bölgenin doğasına ve canlı yaşamına vereceği zararlar söz konusudur. Bu santralde kullanılacak soğutma suyunun her gün 1 milyon tonunun buharlaşarak bölgedeki atmosferik buhar oranı ve sıcaklık derecesini daha da artıracığı ve bu buharlaşma sırasında deniz suyunda çözülmüş sülfür, klor, nitrojen gibi gazların oksitlenerek toksik gazlara dönüşeceği ve asit yağmurlarına neden olacağı bilinmektedir.

İngiliz Times Online Haber Ajansı'nın 4 Nisan 2008 tarihli bir haberinde Oxford Üniversitesi'nde Dr. Peter Anderson'ın yürüttüğü araştırmanın "İngiltere'nin deniz kenarlarında elektrik üreten nükleer reaktörlerin soğutma suyuna takılan yetişkin, yavru balıkların ve lavranın ölüm oranının, ticari balık sanayisinde yakalanan/avlanan balık oranının yüzde 46'sı kadar olduğu" sonucuna yer verilmiştir.

Türkiye İstatistik Kurumu'nun verilerine göre 2007 yılında Türkiye kara

sularında avlanan toplam balık miktarı 518 bin ton ve diğer deniz ürünleri ise 70 bin tondur. Bu miktarın en az 5'te 1'inin 12 binden fazla deniz canlısı türünün yaşadığı Doğu Akdeniz kıyılarından karşılandığını kabul edersek; Akkuyu Santrali'nin ilk 10 yıl içinde bu kıyılardaki balık neslini nasıl yok edeceğini açıkça görebiliriz.

Turizm bölgesi olarak görülen Akkuyu Bölgesi'nde deniz yaşamının büyük ölçüde etkileneceği de açıktır. Balıkçılık olumsuz etkilenecektir. Doğu Akdeniz kıyılarında yaşayan insanların tarım istihdam alanları asit yağmurlarının artması ile yok olacaktır. Yani bu santraldan sistematik bir şekilde çevreye sızan radyasyonun yaratacağı tehlike bir kenara zaten bölgede insanların yaşayabilmeleri için sürdürülebilir deniz ve kara tarımı olanakları ortadan kalkacaktır.

AKP Hükümeti ve yetkililerin ihale sürecine ilişkin olarak da yanıt vermesi gereken sorular bulunmaktadır:

- Rus-Türk ortaklığı karşısında ihaleye teklif veren neden başka bir grup yoktur? Tek teklif gelmesine rağmen ihale neden iptal edilmemektedir?
- Lisanslama ve işletme için ilk gerekli olan güvenlik kriterleri konusundaki belirsizlik ve kuşku devam etmektedir. TAEK'in değerlendirmesinde, Uluslararası Atom Enerji Ajansı'nın (IAEA), Avrupa Birliği Enerji Komisyonu'nun, Batı Avrupa Nükleer Enerji Denetleme Birliği'nin (WENRA) kriterleri dikkate alınmış mıdır?